

EXPUNERE DE MOTIȚE

Propunerea legislativă are ca obiect înlăturarea discriminărilor dintre grupurile sociale vizate de legea reparatorie nr.189/2000 introduse prin utilizarea de criterii inadecvate condițiilor sociale, istorice și politice specifice grupului prezentat. Se va înlătura astfel situația viciată în care legile reparatorii menite să compenseze discriminările regimului dictatorial introduc proprii elemente discriminatorii.

Astfel, prin legea nr. 189/2000 a fost aprobată Ordonanța de guvern nr.105/1999 „privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instalate în România

cu începere din 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945” de a cărei prevederi beneficiază și categoriile de refugiați:

- din Cadrilater – deplasați în baza tratatului bilateral româno – bulgar din anul 1940,
- din Transilvania veniți în țară ca urmare a cedării Ardealului de Nord (1940)
- din teritoriile din est deplasați din Basarabia, Bucovina, Transnistria, majoritatea lor în aprilie 1944 (o bună parte în eșaloane la ordin)

Toate aceste categorii de persoane beneficiază astfel de aceleași ajutoare sociale (medicamente, transport), precum și de o indemnizație lunară diferențiată ca nivel în funcție de durata refugiului.

Dintre aceste categorii doar ultima refugiații din est au fost supuși după anul 1945 unei puternice presiuni represive din partea regimului care a urmat după 6 martie 1945 reprezentate, ca exemplu de arestările masive și deportările din anii 1944/1945, deportările în Bărăgan (1951), detașamentele de muncă pentru incorporabili(anii 50), restricții și marginalizări sociale, profesionale (funcții și activități interzise), învățământ restricții la anumite specialități) Condiția socială a refugiatului din est a avut în toată perioada comunistă aspecte traumatizante acute.

Cu toate că elementele represive și de marginalizare pe care le au suferit în urma refugiului cei refugiați și deplasați din est nu se regăsesc la celelalte categorii de refugiat prin aplicarea prevederilor legii 189/2000 aceștia sunt supuși *unei flagrante discriminări*. Astfel, refugiații din est ai anului 1944 primesc o indemnizație reparatorie pentru refugiul și consecințele lui de *60 de lei aproape de 5 ori mai mică* de cât un refugiat din Transilvania sau Cadrilater.

Aceasta discriminare decurge din următoarele necorelări ale legii cu realitatea evenimentului socio-istoric considerat:

- conform titlului legii 189/2000 legea se referă la „persoane persecutate de către regimurile instalate în România cu începere din 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945” ori pentru refugiații din est persecuția începe după armistițiul și continuă după instalarea guvernului Petru Groza în martie 1945,
- pentru refugiații din est perioada de 11 luni (aprilie 1944 /data sosirii în țară/ - martie 1945) pentru care se acordă indemnizația a fost o perioadă de relativă siguranță și nu de represiune,
- situația acestei categorii face parte din prevederile legii 118/1990 care se referă la perioada persecuțiilor de după 6 martie 1945 aceasta data nefiind sfârșitul refugiului ci la începutul acestuia,
- pentru refugiatul din Transilvania 6 martie 1946 a marcat posibilitatea întoarcerii la locurile de baștină, pentru refugiații din est aceasta întoarcere a fost posibilă abia după anul 1953, anul morții lui Stalin.

Se propune eliminarea acestei discriminări umilitoare pentru cei cca. 20.000 de supraviețuitori ai milionului de refugiați din est ai anului 1944 și care au trecut prin 4 decenii de marginalizare. Soluția propusă costă în definirea unui element comun celor trei categorii dar specific perioadelor corespunzătoare și anume considerarea pentru evaluarea indemnizației a datei în care întoarcerea la locurile natale a fost posibilă; pentru refugiații din est aceasta este anul 1953 anul morții lui Stalin. Mai mult prin acest mecanism aprecierea relativă a efectelor refugiului este mai aproape de realitate.

Menționăm că în Europa, după 60 de ani de la terminarea celui de al Doilea Război Mondial nu mai există grupuri sociale victime ale războiului a căror situație din punct de vedere al aspectelor sociale nu a fost rezolvată.

Mai mult toate statele democrate din Europa au adoptat o serie largă de măsuri legiferate de tip reparativ care să compenseze pierderile și suferințele acestor categorii de persoane; de la legile Statului Federal German pentru refugiați (din 1948-1953) până la reglementările suedeze recente, privind copiii al căror tată a fost un soldat german, abordând în mod specific fiecare categorie socială. Nu a fost relevat până în prezent în Europa nici-un document legislativ de tip reparativ care să introducă prin omisiuni sau erori de evaluare elemente discriminatorii între categoriile vizate.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de lege alăturat pe care îl supun Parlamentului spre adoptare.

Inițiator,

Deputat Varujan V. Pambuccian

